

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ РІЗНОГО ПРОФІЛЮ

Батечко Д.П.,

*Старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту Національ-
ний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Мальцева О.І.,

*Завідувач кафедри фізичного виховання
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Шнякіна С.М.

*Старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»*

PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF GAMING SPORTS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF DIFFERENT PROFILE

Batechko D.P.,

*Senior Lecturer of the Department of Physical Education
and Sports National Technical University "Dniprovsk Polytechnic",
Dniprovsky State Agrarian and Economic University*

Malceva O.I.,

*Head of the Department of Physical Education Dniprovsky State Agrarian
and Economic University*

Shniakina S.M.

*Senior Lecturer of the Department of Physical Education
and Sports National Technical University "Dniprovsk Polytechnic"*

Анотація

Для створення стійких зв'язків між командами майстрів та збірними командами ВНЗ областей та України потрібне підвищення ефективності викладання фізичної культури і спорту, рівня тренування збірних команд вищих навчальних закладів з різних ігрових видів спорту.

Abstract

In order to establish stable relationships between teams of masters and teams of teams of higher educational establishments of regions and Ukraine, it is necessary to increase the efficiency of teaching physical culture and sports, the level of training of teams of higher educational institutions from different kinds of sports.

Ключові слова: ігрові види спорту, розвиток, спорт.

Keywords: playing sports, development, sports.

Актуальність проблеми.

Серед великого різноманіття засобів фізичного виховання, які використовуються з метою гармонійного розвитку людини, одне з провідних місць займають спортивні ігри. Вони належать до числа самих розповсюджених та улюблених видів фізичних вправ у людей всього світу. Популярність спортивних ігор пояснюється доступністю, відсутністю великих затрат на інвентар, особливих місць для занять [1,3].

Ігри відрізняються особливою привабливістю. Адже для перемоги мало однієї фізичної переваги. Переможцем вийде той, хто проявить більш високий інтелект і зуміє знайти шлях до успіху не тільки за рівності сил, а й за умови переваги суперника [4,6].

Ігрове змагання – це чудове спортивне видовище. Висока напруга, непередбаченість результату та майстерність, яка доставляє насолоду тим, хто слідкує за змаганням на майданчику. Найбільша кількість глядачів, які відвідують стадіон приходиться на змагання в різних видах спортивних ігор. Спортивні ігри служать засобом комплексного розвитку фізичних якостей (спритності, сили, швидкості, витривалості та інше) під час вирішення основних рухових завдань. Спортивні ігри дозволяють також удосконалювати моральноволевові якості, навички та риси характеру (цілеспрямованість, колективізм, рішучість, сміливість, активність, дисципліну, взаємодопомогу, відчуття відповідальності та ін.). Самим важливим аспектом впливу гри варто признати здійснювану через неї соціальну інтеграцію, спортивні ігри виступають як соціальна форма організації спільної діяльності з досягнення загальної мети. Кожний колектив гравців представляє соціальну мікросистему зі своїм розподілом ролей і характером взаємовідношень між учасниками [1].

Спорт у сучасному суспільстві займає важливе місце. І якщо стверджують, що він перетворився у справжній феномен ХХ ст., то в більшій мірі така оцінка відноситься до спортивних ігор, які складають його самий молодий різновид. Саме тоді з'явилася необхідність раціонально використовувати вільний час. З цією метою стали використовувати народні ігри, переосмислюючи їх і пристосовувавши до нових умов життя. Впровадження єдиних правил дало можливість всім любителям ігор зустрічатися в умовах змагань. У результаті з'явилися вболівальники, які з цікавістю спостерігали за поєдинками. Саме тоді виникли такі популярні сьогодні ігри як футбол, баскетбол, гандбол, волейбол і пізніше сформувалися правила змагань. За статистикою ЮНЕСКО, спортивні ігри у наші дні стали самим масовим видом спорту. Розвиток ігор безперервний і відбувається під впливом багатьох чинників. Першим з них є матеріальні умови існування. Зміни умов життя

відбиваються на змісті ігор. Другий чинник – накопичення життєвого досвіду. Також розвиток ігор тісно пов'язаний з морально-етичними та економічними відношеннями між людьми [2].

Формування теорії та практики фізичного виховання у свою чергу накладає відбиток на розвиток спортивних ігор. Таким чином, за різноманітністю здійснюваного впливу спортивні ігри не мають суперників. Вони стали основною складовою сьогоденної системи фізичної культури. Широко використовуються в різних вищих навчальних закладах освіти, за програмою загальноосвітніх шкіл ознайомлення з їх основами відбувається ще з 1 класу. За допомогою спортивних ігор вирішуються основні завдання фізичного виховання – освітні, оздоровчі та виховні [5,6].

Мета роботи – проаналізувати проблеми і перспективи розвитку ігрових видів спорту у вищих навчальних закладах різного профілю.

Методи та організація дослідження. Проведено анкетування серед студентів першого та другого курсів Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» та Дніпровського державного аграрно-економічного університету. Анкета була створена з урахуванням відношення студентів різних спеціальностей, які займаються спортом до професійного спорту. Анкета має 13 запитань, які включають в себе: відношення до соціального захисту спортсменів, відношення до системи підготовки студентів для подальшого їх приваблення у професійні команди, відношення до менеджменту професійного спорту. Дослідження проводились на протязі 2018-2019 навчального року і в них прийняли участь 232 чоловіка.

Результати досліджень. В ході анкетування виділено ряд проблем, які впливають на рівень популярності серед студентів занять фізичною культурою та спортом.

1. Учасники опитування – студенти та викладачі кафедр фізичного виховання та спорту, які визначили таку проблему, як відсутність належної соціальної підтримки початківців, висококваліфікованих та спортсменів, які завершили кар'єру [1].

Значущим внеском у зміцнення позицій фізичної культури і спорту в цілому та спортивних ігор повинна стати їх поширена пропаганда серед учнівської молоді, заняття спортом у складі студентської збірної команди потребують значних витрат часу та сил. Фактично у студента-спортсмена залишаються тільки два види діяльності – навчання та спорт. Спорт в свою чергу замінює роботу, якщо він приносить де-які дивіденди. Задача креативного тренера-викладача – залучити до тренувань одарованих студентів, які таким чином позбавляються можливості реалізувати себе в інших сферах діяльності, отримати додаткові знання та навички для подальшої професійної діяльності. Впевненість у стабільному майбутньому студентів, які обрали заняття фізичними вправами як форму дозвілля або плануючих кар'єру у професійному спорті стане додатковим стимулом для успішного поєднання навчання з тренуваннями.

Для ефективної діяльності по популяризації спортивних ігор та спорту в цілому важлива також зацікавленість керівного складу вищих навчальних закладів у розвитку студентського спорту, різного роду студентських Універсіад, студентських спортивних організацій і асоціацій, у формуванні збірних команд ВНЗ з різних видів спорту та підвищенні таким шляхом престижу навчального закладу взагалі.

2. Відсутність сформованої системи взаємодії між професійними спортивними клубами та командами і структурами, що здійснюють підготовку спортсменів.

Стала звичайною ситуація, при якій спортсмени-призери України при переході в основні склади команд виявляються нездатними представляти їх на тому рівні, якого від них вимагають навіть в командах першої ліги. Як показує практика, студенти є одним з основних джерел спортивного резерву в багатьох державах [2]. Тому, відродження традицій спорту, а також створення студентської спортивної ліги з власною інфраструктурою буде сприяти, з однієї сторони, підвищенню престижності занять спортом серед студентів різних спеціальностей, а з другої сторони, стане базою для здійснення заключного етапу спортивного відбору – формуванню збірних команд, в ході якого селекціонери професійних клубів зможуть виділити найбільш перспективних кандидатів.

3. Відсутність професійного спортивного менеджменту, рекламної політики, системи популяризації спортивних ігор.

Професійна діяльність менеджера спортивної команди [4] визначає наступні сторони: поглиблене розуміння специфіки процесу спортивної підготовки та навички діяльності у сфері комерції, економіки та управління, юридичні та психологічні знання.

4. Відсутність студентських спортивних клубів та власної тренувальної бази, інших об'єктів інфраструктури.

На думку опонентів, в складі інфраструктури збірної студентської спортивної команди необхідні тренувальна і змагальна площини для зимового та літнього періодів з обладнаними приміщеннями для відпочинку та побутових потреб, тренажерний зал, траса для кросового бігу, медико-відновлювальний комплекс та інше. Водночас виявлено, що багато команд неефективно використовують матеріальну базу, що пов'язано з недостатнім фінансування в умовах економічної кризи або відсутністю кваліфікованого адміністративно-господарського та управлінського персоналу.

5. Недостатня забезпеченість спортивним інвентарем та обладнанням.

Для уся усіх викладачів та тренерів сьогодні не є секрет, що в нашій країні на якісний спортивний інвентар, засоби захисту та обладнання встановлені високі ціни. Тому професійні клуби нерідко намагаються економити саме на цій статті витрат. Найбільш актуальна ця проблема при підготовці спортивного резерву. Звичайною практикою є, наприклад, передача в спортивну школу або студентські команди після закриття спортивного сезону

м'ячів, які використовувалися основним составом професійних команд в іграх та тренуваннях. До таких же наслідків приводять тренувальні заняття у приміщеннях, які не відповідають нормам безпеки, застосування несертифікованого обладнання та інше [3].

6. Скорочення фінансування у зв'язку з економічною кризою.

На думку опитаних фахівців з фізичної культури і спорту, особливо негативно впливають на якість підготовки спортсменів це скорочення ігрової практики, як наслідок вимушеного зменшення кількості виїзних матчів та учбово-тренувальних зборів взагалі. Зменшення, ліквідування кількості та розмірів спортивних стипендій не дозволяє надавати підтримку обдарованим спортсменам збірних команд ВНЗ.

7. Відсутність наукової підтримки процесу підготовки студентів-спортсменів.

Найбільш затребуваним досягненням сучасної науки у наступних аспектах спортивної підготовки [6]: спортивна медицина, спортивний відбір, сучасні технології підготовки спортсменів. При всьому цьому відсутній відрегульований механізм співпраці спортивних клубів та наукових установ та не використовуються вже існуючі високоєфективні методики відбору та підготовки збереження здоров'я і відновлення працездатності всіх спортсменів.

8. Низька кваліфікація тренерських кадрів.

Частіше в нашому житті тренерами по спортивним іграм стають колишні гравці після закінчення кар'єри у професійному спорті. Отримання професійної освіти починається для них водночас з переходом на тренерську роботу. Не маючи відповідної теоретико-методичної підготовки та педагогічної практики, такі викладачі, навчаючи студентів, змушені керуватися виключно власним тренувальним та змагальним досвідом. При цьому не враховуючи вікові психофізіологічні особливості контингенту, що навчається, також не використовуються сучасні методики викладання, що приводить до низької якості спортивної підготовки, а іноді наносить шкоду фізичному та психологічному здоров'ю спортсменів [5].

Висновки.

Підводячи підсумки, потрібно підкреслити головну особливість розглянутих проблем – неможливість досягнути існуючих змін при впливі на будь-яку з них, окремо взяту. Для створення стійких зв'язків між командами майстрів та вищими навчальними закладами, які зацікавлені у підвищенні рейтингу, потребується підвищення ефективності викладання фізичної культури і спорту у ВНЗ різного профілю. Також необхідно забезпечити студентів-спортсменів на всіх етапах підготовки необхідної тренувальної бази, якісним спортивним інвентарем, науково-методичною та медико-фармакологічною підтримкою. Популяризація спортивних ігор, підвищення престижу професійного спорту у ВНЗ передбачає ефективне управління діяльності кожної спортивної команди, як професійної, так і студентської. Необхідні комплексні, системні заходи, які дозволять зробити заняття фізичною

культурою і спортом, а також тренування в збірних командах ВНЗ різного профілю потребою кожного.

Література

1. Агеевец В.Н., Гончаров В.Д. Основные методы сбора и обработки информации в социальных исследованиях физической культуры. В.Н.Агеевец, В.Д.Гончаров-Л.:ЛГИФК, 1979.С. 35-39.
2. Драчук А.І.,Свіщук Н.С. Теорія і методика викладання гандболу: Навчальний посібник. – Вінниця: Планер, 2008. С. 68-76.
3. Дубенчук А.І. Спортивні ігри з м'ячем: правила. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. С. 156-168.
4. Костюкевич В.М., Вознюк Т.В., Драчук А.І. Теорія і методика викладання спортивних ігор (курс лекцій): Навчальний посібник. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», ВДПУ, 2004. С. 96-101.
5. Костюкевич В.М. Організація і проведення змагань із спортивних ігор. Навчальний посібник для студентів вузів – Вінниця: ВДПУ, 2001. С.38-47.
6. Хромаев З.И. Мини-баскетбол / З.И. Хромаев, В.Ю. Гуревич, Л.Д. Шабанова, Л.П. Поплавский – К.: ФБУ, ТОВ «Друкарня «Літера», 2010. С. 15-21.